

2026-08-27

Dnr SU-FV-2400-26

Stockholms universitet

Justitiedepartementet

Remiss av En skärpt syn på involvering av underåriga i brottslighet (Ds 2026:14)

Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet har genom remiss anmodats att yttra sig över den rubricerade promemorian.

- Juridiska fakultetsnämnden *tillstyrker* förslagen i promemorian.

Enligt förslagen ska den straffrättsliga regleringen om involverande av en underårig i brottslighet (16 kap. 5 a § brottsbalken) skärpas på flera olika sätt. Straffbestämmelsen ska enligt förslaget kompletteras med en särskild beteckning för grovt brott – grovt involverande av en underårig i brottslighet – som ska ha en straffskala på fängelse i lägst två och högst åtta år. Som kvalifikationsgrunder för bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen avsett involverande i allvarlig brottslighet, omfattat involverande av flera underåriga, eller annars varit av särskilt hänsynslös art. Vidare ska försök till grovt involverande av en underårig i brottslighet enligt förslaget vara straffbart. Dessutom föreslås ändringar i den så kallade ansvarsfrihetsregeln i den nuvarande bestämmelsen, så att det straffbara området utvidgas.

Brottstypen involverande av unga i brottslighet infördes i 16 kap. 5 a § den första juli 2023, efter förslag från den så kallade Gängbrottsutredningen (SOU 2021:68). Bakgrunden till bestämmelsen var att kriminella nätverk utnyttjar unga personer för att begå brott, och att detta ansågs vara straffvärt också i konkurrens med gällande regler för medverkan till brott. Som framgår i promemorian har antalet anmälningar och lagföringar för brottet ökat år för år sedan införandet.

Skälen till förslagen om utvidgat ansvar och skärpt straffvärde anges i den nu remitterade promemorian i huvudsak vara de följande (s. 25 ff. i remitterad promemoria). Involverande av en underårig i brottslighet är i grunden ett allvarligt brott som under senare tid har tagit sig allt allvarligare former. Det finns indikationer på att de påtryckningar som riktas mot unga blivit mer brutala. I promemorian argumenteras för att en gradindelning också skulle möjliggöra en mer nyanserad straffvärdebedömning för allvarligare fall, där omständigheterna kring brottet kan ges större genomslag. På så sätt skulle straffvärdet i högre grad än vad som är fallet enligt nu gällande rätt återspegla

Juridiska fakultetsnämnden

brottslighetens allvar. Enligt promemorian är ett grovt fall av involverande av unga i brottslighet att jämföra med bestämmelsen om människohandel, som har en straffskala på två till tio års fängelse.

Juridiska fakultetsnämnden delar den bedömning som görs i departementspromemorian avseende det abstrakta straffvärdet grova fall av involverande av unga i brottslighet. Skärpningen framstår ur ett proportionalitets- och ekvivalensperspektiv som motiverad. Juridiska fakultetsnämnden delar också uppfattningen som framförs om att införande av ett grovt brott synliggör de grova fallen och ger möjlighet till en nyanserad bedömning.

De skäl som låg till grund för införandet av brottstypen år 2023 gör sig nu gällande i än högre grad. Genom bestämmelsen uppmärksammas att personer som agerar på beställning av ledande personer i kriminella nätverk inte sällan är både gärningspersoner och offer. Bestämmelsen uppmärksammar det hänsynslösa agerandet hos ledande personer i kriminella nätverk. En skärpt syn på dessa gärningar är därmed motiverad.

Remissvaret har på fakultetsnämndens uppdrag beslutats av dekanus, professor Pernilla Leviner. Yttrandet har beretts av docent Erik Svensson. Föredragande har varit utredare Karolina Alveryd. Yttrandet har expedierats av Juridiska fakultetskansliet.

Pernilla Leviner

Karolina Alveryd